

NOTRANJEC

Izhaja vsako soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA ZA
NOTRANJSKO V POSTOJNI.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{8}$ strani 25 K, za $\frac{1}{2}$ strani 18 K, za $\frac{1}{4}$ strani 9 K, za $\frac{1}{8}$ strani 5 K, $\frac{1}{16}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren po-
pust.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

Pred bojem. *)

Osnovala se je „kmetška stranka“, rodila jo je potreba! V to je največji dokaz velikanska vdeležba in zanimanje na šentpeterskem shodu dne 17. marca. Kakšna razlika med našim shodom in pa onim naših nasprotnikov! Pri nas se je razpravljalo vse stvarno iz gospodarskega stališča, iz česar se vidi, da nam ni mar politika, marveč le izključno pozitivno delo! S studom se pa vsak spominja na sramotna in podla obrekovanja in opravljanja govornikov klerikalnega shoda. Najljutejši pristaši obsojajo posamezne govornike! Nam je bilo na srcu edino le gospodarsko vprašanje, edino misel, kako pomagati kmetu, a njim le to, kako se bodo vzdržali še na tej višini, kakor so zdaj! Na shodu dne 24. t. m. sprevideli smo, kje nam je iskati sovražnika! Še enkrat povdarjamo; mi iskali bomo dela le na gospodarskem polju in gotovi smo, da bode ljudstvo prav v kratkem sprevidelo, kdo dela z odkritim čelom in kam se ima zateči. Da nas sicer novo-rojeno, a že krepko stranko — upoštevajo — se vidi iz tega, ker napenjajo vse sile in moči in uporabljajo vsa poštena in nepoštena sredstva, da nas oblatijo. Le tako naprej, le tako naprej, le mečite take besede in zabavljanja med ljudstvo, to nas veseli, to nam pomaga do končne zmage! Dosti ste nam jih pridobili s tem ravnanjem v Št. Petru 24. marca, a še več nam jih bode! A Vi pristaši kmetške stranke ostanite trdni, vstrajajte in gotovi bodite najlepših uspehov!

Bliža se doba boja! Na delo, na vojsko! Mlada je stranka, tako da ni imela časa v miru se pripravljati na vojsko, ali kljub temu pojdemo pogumno v bojne vrste! Vsak se mora udeležiti vojske in vsak mora skušati pridobiti kar največ pristašev! Zaupniki — Vi apostelji kmetijstva — na Vas je zdaj vrsta, vi ste

vojvode, vi vodite vse delo tik pred bojem! Napnite vse moči, prebirajte vse knjižice o volilni reformi, da bode na trdnem stališču in učite naše pristaše, kako jim je postopati! Osnujte si takoj krajevne odbore, razdelite si delo, pregledujte imenike in imenujte zaupne može, ki bodo navzoči na volišču! Naj Vam spanec beži iz očíj, ter premišlujte noč in dan, kje bi bil še kakšen, ki bi šel z nami v vrste! Mladi smo, a smo že močni! Na podlagi našega, kakor steklo čistega programa, pridružilo se nam bode še dosti vojščakov. Le ako bomo vsi na braniku in čuvali nad vsemi tovariši, bode nam sijalo solnce dne 14. maja!

Naj ori od ust do ust: „Na vojsko, za prezirani — dozdej od drugih strank v njih lastne namene izkoriščani kmetški stan!“

V obrambo resnice. *)

S kravjim zvoncem skuša dr. Sušteršič Notranjce prepričati, da je on boljši kmetovalec in boljši prijatelj kmetov, kakor poslanec Fr. Arko, katerega nesebično in neumorno delovanje v korist kmeta je na Notranjskem obče znano. Dr. Šusteršič je bil na šentpeterskem shodu podoben onemu tatu, ki je tekkel pred svojimi gonjači in vpil: „primite ga!“ in ljudje so res mislili, da on tatu lovi. Poslancu Fr. Arkotu očitati, da je kdaj delal zoper korist kmeta, tako laž izreči more le edini dr. Šusteršič. Posl. Arko je v deželni zboru šele takrat z vso silo zoper klerikalce nastopil, ko so hoteli skleniti postaviti, da bi smelo 50 nemških plemenitašev in graščakov voliti 10 poslancev v deželni zbor, dočim

*) »Notranjec« se je dosledno ogibal ostrega boja proti osebam. Ob volitvi naravno, da se poostre oblike političnega boja. Nastop klerikalne stranke in njenega vodje dr. Šusteršiča v Št. Petru pa je bil tako surov in nesramen, da kaj sličnega na Slovenskem še nismo videli. Zato smo prisiljeni napeti ostrejše strune, kar se nam zdi tem bolj opravičljivo, ker nastopamo v obrambo resnice

*) Ta dopis nam je poslal mož, ki se je udeležil iz radovednosti tudi klerikalnega shoda dne 24. marca v Št. Petru.

jih volijo vse kmečke občine le 16. Taka krivica se je morala preprečiti in če bi zvonci ne zadostovali, prijeti bi morali še za hujše orožje.

Kakšne zasluge ima g. Arko za povzdigo živinoreje, ve vsak razumen Notranjec. Kot član licencovalne komisije za postojnski okraj že 14. leto spoznava tozadevne potrebe posameznih občin in dela v povzdigo notranjske živinoreje. O dr. Šušteršiču vemo le, da ni za povzdigo naše živinoreje še prav nič storil in mu zadostuje, ako ima našega nerazsodnega kmeta za svojo molzno kravo. O posl. Arkotu vemo, da je požrtvovalno sodeloval pri ustanovitvi mnogih notranjskih mlekarn in da že 10 let brezplačno načeluje po njem ustanovljeni postojnski mlekarni in ne dela nobene razlike med člani enega ali drugega političnega prepričanja, ako se gre za korist kmeta, o dr. Šušteršiču pa vemo le toliko, da ni storil v korist našim mlekarnam še prav nič in da je hotel uničiti našo kmetijsko družbo s tem, da je na sleparski način prodajal manjvredno žlindro. O poslancu Arkotu vemo, da se je vedno trudil pomagati s svojim svetom ljudstvu, kjer se je šlo za napravo vodovodov, vodnjakov itd. On se ni vstrašil truda ne potov. On ni nikdar delal razlike med klerikalnim in liberalnim prebivalstvom, kjer je šlo za občo korist. Dr. Šušteršič dela le zato, da mu kaj nese, za svoj žep in za svojo stranko.

Poslancu Fr. Arkotu se imamo zahvaliti, da ima postojnski okraj lepo urejeno okrožno bolnico, v kateri strežejo (seveda proti plačilu) usmiljenke. On opravlja mesto načelnika že več let in seveda brezplačno. Dr. Šušteršič bi se za tako službo, ki nič ne nese, lepo zahvalil. Saj še celó duhovni gospodje, ki so njegovi goreči pristaši in ki pravijo, da nadomestujejo samega

Boga na tem grešnem svetu, zahtevajo, da se njim v denarju plača trud, ker obiskujejo in tolažijo revne bolnike v okrožni bolnici.

O poslancu Fr. Arkotu vemo, da se je neumorno in požrtvovalno trudil, da je dobila Notranjska svojo meščansko šolo, na kateri plačuje učiteljstvo namesto okraja dežela. O dr. Šušteršiču vemo, da ni storil do sedaj prav nič v korist izobrazbe našega ljudstva. O posl. Arkotu vemo, da se je že od svoje mladosti naprej vedno zanimal in nesebično trudil za zboljšanje gospodarskih razmer našega kmeta. Za ves svoj trud, za vse svoje požrtvovalno delovanje ni imel nikdar kakih gmotnih koristi. Dr. Šušteršič je delal za ljudstvo le tedaj, če mu je kaj neslo. G. Fr. Arkotu so volilci poverili poslanstvo zato, ker si je s svojim delovanjem zadobil zaupanje svojih neodvisnih volilcev. Dr. Šušteršič pa je prišel do poslanstva, ker ga duhovščina potrebuje. Iz vsega se vidi, kako nesramen in drzen je dr. Šušteršič in koliko se sme takemu političnemu sleparju verjeti, če pride med Notranjce.

Politične vesti.

Na Dolenjskem kandidirajo klerikalci v krškem okraju dr. Jankota Hočevarja. Ta mož je bil doslej na glasu kot „liberalec“, no sedaj pa je srečno predsedal. Najlepše pri vsem tem je, da stranka krškega župana Romiha, ki je do zadnjega časa užival velik ugled po vsem okraju, in za njim stoječa „županska zveza“ tudi podpirata klerikalnega kandidata, ki jih pridobiva s tem, da obeta, da bo v klerikalnem klubu „ščuka“.

Listek.

Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

(Dalje.)

„Čuj“, nadaljuje starec, „grozno povest. Neko soboto, baš ko sem klečé molil, pride sluga in me pokliče k možu, ki se pripravlja na smrt. Šel sem takoj žnjim. V mrki temnici sem našel na mokrem kamnu človeka povezanega vsega s težkimi verigami. Nosil sem sabo rajski kruh. Suženj poklekne in veli: „Jutri, oče moram umreti. Umrem kot pravičnik. Hotel sem duhovnika, da me presodi, ali sem kriv ali nedolžen. Bog mi je dal tako srce, da čutim vsako solzo in vsak vzdih svojega naroda. Ljubim ta narod, iz katerega sem se rodil, ljubim to grudo, ki me hrani. A to je moja smrt. Ko je prekipela čaša solz, ko je vzdih narastel v vihar, tedaj smo vzdignili pest na lažnjivo gosposko pravico. Propadli smo. Naše zaupanje, izdajstvo naših ljudi nas je premoglo. Prerano smo došli. A čas gre kakor večna reka, in izza gostih oblakov mi sije

zvezda rešitve našega naroda. Z enim mahom bo poravnal vse sinove človeštva, in kar bo enemu krivo, ne bo drugemu prav. Ta vera je danes moj greh. Pred svetom bodo kričali, da sem zločinec, izrodek, a ko spet zasiže solnce, poreče vsaka poštena duša: Poštenjak je bil, slava njega spominu! Oče, olajšaj mi pot do raja. Sovražil sem gospodo. Bog naj oprostí meni in njim. Sovražil sem pred vsemi enega — Štefana Gregorijanca. On je ščuval in podkupoval kmeta, pa ga je izdal in prodal. Radi njega teče naša kri in izgubim glavo, brez obsodbe, kajti boje se me soditi, naštel bi jim grehe. Ko pa veter razprši moj pepel na vse strani, pojdi k Gregorijancu, pa mu reci, da mu odpuščam, da nas je prevaral.“

Na to se je grešnik izpovedal. Molila sva celo noč. Jutranji zvon mu je bil mrtvaški zvon. Na Markovem trgu je stala ljudska radovednost glavo ob glavi. Mestni sodnik je šel z žezlom pred nama, za nama dve vrsti stražnikov, nato vkljenjeni kmet Pasanac, potem še rabelj in njegovi drugovi. Ponosno je dvigal moj suženj glavo. Ljudstvo pa je šepetalo: „To je Gubec, to je kmetski kralj“. Sredi trga je bil pripravljen ogenj in kolo. Sodnik je nagovoril ljudstvo: „Evo to je Matija

Bodisi kakorkoli z dr. Jankom Hočevanjem — značajno njegovo ravnanje ni. — Socijalni demokratje v Ljubljani so 1. aprila sklicali velik shod v „Mestni dom“. Razglasile so se kandidature za Ljubljano, Gorenjsko in Dolenjsko. O notranjskem kandidatu se ni govorilo. Najprej je govoril odvetniški kandidat dr. Dermota navajajoč le eno točko svojega programa: uvedba splošne, jednake volilne pravice tudi v deželnih in občinskih zastopih. Dermota je šele zadnji čas pristopil socijalni demokraciji, prej je pripadal struji, ki proglašala revolucionarna načela socijalne demokracije za neutemeljena. Drugi je govoril pisatelj Cankar. Pravil je zborovalcem tiste dovtipe, ki jih čujemo po oštarijah vsak dan o klerikalcih in liberalcih. Tretji govornik Kristan Etbin se je spravil nad narodno idejo. Shod ni imel pričakovanega uspeha. — V Ljubljani se je slednjič odločil h kandidaturi župan Ivan Hribar. — Politično društvo „Jednopravnost“ v Idriji v velikem oklicu razglša kandidaturu Ivana Grudna, posestnika v Jeličnem vrhu. — Umrl je v Pragi Edvard Gregor, najglasovitejši govornik in organizator mladočeške stranke. — Kmetski upor na Rumunskem je tako silen, da so morali mobilizirati več armadnih korov in še niso mogli upora omejiti. Kmete so vodili študentje.

Domače vesti.

Odbor občinske posojilnice v Postojni je imel dne 3. t. m. svojo sejo. V ravnateljstvo so bili izvoljeni: gg. Arko Frančišek, posestnik in deželni

poslanec, Dekleva Josip, posestnik in načelnik cestnega odbora, Žužek Leopold, c. kr. sodni svetnik v Postojni. Gledé na odlok c. kr. deželne vlade v zadevi garancijske glavnice se sklene staviti tozadevni predlog občinskemu odboru. Sklene se nadalje razpisati tajniško mesto in preskrbeti vse pisarniške potrebščine tako, da bo mogoče v najkrajšem času pričeti z uradovanjem.

Stavbena sezona se je tudi v Postojni že pričela. Krasno stavbo veleposestnika gosp. Jurce, ki je od jeseni pod streho, so pričeli izdelavati. Uradno poslopje za c. kr. okrajno glavarstvo se prične še v tem tednu graditi in se delajo v to svrhu vse potrebne priprave. Delo je prevzela kranjska stavbena družba. Stavbenik g. Jos. Rusjan si zgradi poleg hotela Ribnik svojo enonadstropno hišo in prične še v tem tednu s kopanjem za temeljni zid. V parni opekarni g. Josipa Lavrenčiča se prične z delom prihodnji teden. Vsled mraza se je letos delo v opekarni nekoliko zakasnelo, vendar upamo, da se bo izdelalo še dovolj opeke za vse stavbene potrebe.

Obiskovalcev postojnske jame je od dne do dne več, osobito ob velikonočnih praznikih je bil obisk velik.

Iz Starega trga, Loža in okolice. Dne 13. marca t. l. bila je občinska seja v Starem trgu. Na dnevnem redu je bilo: Potrjenje občinskega računa za leto 1906. Izkazanih je bilo 28,757.66 K prihodkov, 27,140.66 K izdatkov, torej prebitka 1617 K. To so veliki zneski za našo občino — samo škoda, da je prebitek le navidezen, ker govori se, da so med prihodke všteta tudi

Gubec, stubiški kmet, razbojnik, zločinec, požigalec, čegar roka se je vzdignila na božje in človeško pravo, na kralja in gospodo. In to je Andrija Pasanec, njegov drug v zločinu. Pasanca najprej staremo s kolesom, potem izgubi glavo. Gubec pa, ki se je igral s kraljevo častjo, naj bo kronan z razbeljeno krono na razbeljenem prestolu in potem razsekan na štiri kose“.

Gubec prebledi, narod se strese, sodnik pa zlomi belo paličico in jo vrže sužnjem pred noge. Pasanec poljubi Gubca, poklekne predme, a komaj ga blagoslovim, že ga popadejo krvniki in ga hipoma navijejo okrog kolesa, iz katerega so molela ostra šila. Nato zamahne rabelj visoko s kijem in razbije kmetu kost za kostjo po rokah in nogah. Ob vsakem udarcu prodere zrak grozen krik iz osinelih ust ubogega kmeta. Snamejo ga s kolesa, in ko zdrkne strto truplo na tla, popade krvnikov sluga Pasanca za lase, krvnik zamahne z mečem in že pokaže svetu krvavo glavo.

Gubec je stal nem in bled ko mramor, ob vsakem kriku prijatelja mu kane solza z očesa.

„Oče, zdaj je vrsta na meni, bog mi pomagaj“, nato poklekne in moli glasno: „Bog, ohrabri me! Za pravico in svobodo sem se dvignil, za njo umrem. Vsem oprostim — tudi Tahiju in Gregorijancu. Polo-

žim mu roko na glavo: „Sin, grehi so Ti odpuščeni, idi v miru“. Že ga popadejo krvniki, potrgajo mu obleko z njega in ga posade na stol iz razbeljenega železa. In rabelj pristopi ter ga začne z razbeljenimi kleščami ščipati v roke, noge in prsa. Krvave rane mu pokrijejo telo in na čelo mu stopi smrtna sraga. Slednjič vzdigne krvnik iz ognja krono iz žarečega železa. Na, ti kralj, krono! in spusti železo Gubcu na glavo. Koža zavre, kri brizgne, bele ustne zatrepečejo, kakor ranjen lev me pogleda: Zbogom, oče! nato je začel vrteti oči. — Pobegnem. Kipela mi je kri. Hitim domov, a nisem več mogel moliti, plakal sem cel dan in vso noč, Bože, zakaj si mi dal doživeti ta dan. Čuj Štefan, od kmetskega kralja Ti nesem pozdrav in oproščenje, ti nevredna duša. Zgrudi se sramu, ti mali velikaš. Glej na nesrečno domovino, Ti si vsega kriv. Grehov imaš, ko peska ob morju, kot kapelj ob dežju. Zato nagni srce k ljudstvu, zavijaj mu rane, tolaži, pomagaj. Angela imaš poleg sebe, ženo svojo. Spokori se, mine leto in zopet pridem k tebi, da Te odrešim ali pa Te prekolnem na veke!

Frater odide, bled je klečal Gregorijanec še dolgo v sobi trepetaje strahu, kajti iz mraka je bulilo vanj umirajoče oko kmetskega kralja. (Dalje prih.)

posojila od posojilnice. Ta dolg pa seveda občina še dolguje — tedaj po našem mnenju bi se moralo pri seji vsaj toliko omeniti, da je 1617 K prebitka, a tudi toliko in toliko dolga še za plačati. Važna točka je pa bila glede vodovoda za vas Vrh. Kakor smo poučeni je vodovod zagotovljen na ta način, da prispeva k napravi poljedeljsko ministrstvo 40%, dežela 25% in starotrška občina, oziroma vas Vrh pa 35%. Občina Stari trg mora prevzeti le nekako garancijo za vas Vrh — sicer bi se ne dosegle druge podpore. Cela naprava bode stala okoli 16.000 K. — Vodovod je povsod zelo potreben in koristen, kajti zdrava pitna voda je eden glavnih pogojev za obstanek, s tem zvezano zdravje pa prvi pogoj blagostanja. Posebno za vas Vrh je tak vodovod na mestu v slučaju požara. Načrte za ta vodovod je izdelal generalni zastopnik graščine Šneperk g. Schollmayer-Lichtenberg. Da je bilo za to treba mnogo študija in truda, se razume — neumevno nam je zato, da se sedaj hoče imenovanega gospoda nekako prezirati. Ljudje ne bodite nehvaležni in krivični. — Za državnozbornske volitve, katere se vrše po celi Avstriji dne 14. maja, se bodo vršile za naš kraj v občinski hiši, ker bi bila za volilce občinska pisarna premala, in se bode za tisti dan tudi prostor šole v občinski hiši v to svrhu vporabil. Pasja taksa se je tudi obnovila. Dovolilo se je raznim občinskim revežem potrebne podpore. Velikonočne praznike smo praznovali mirno, dneva sta bila lepa, toda precej mrzla. Nekdanje velikonočne navade, trkanje s piruhi in sekanje pomaranč gineva od leta do leta. V jutru ravno za 1. aprila se je obesil na vrtu čez 80 let stari užitkar po domače Lokaj iz Podgore. Bil je slaboumen. Sneg nas letos kar ne more zapustiti. Škodo vsled tega trpe vozniki, ki ne morejo v gozd po les, a stroške imajo vendar s krmljenjem živine, ki že toliko časa v hlevu počiva; ravnoliko so prizadeti žagarji vsled pomanjkanja krclov. Kakor okoliščine kažejo ni še misliti na izvoz najmanj enih 14 dni. — Za našo bodočo kmetsko stranko se je začelo živahno zanimanje in prav želeli bi bilo za našo dolino, da zadobi stranka s takim dobrim namenom močni temelj. — Po Ložu in okolici vlada splošno ogorčenje vsled izrazov, ki jih je rabil o Ložu klerikalni kandidat Žitnik. Ko je 17. marca prišel ta mož v Stari trg, je to bilo vsem v zabavo, češ: potegnil ga je! Kdo? Neki hudomušneš. Koga? — Naceta, ker je prišel na protishod shodu, katerega — ni bilo.

V Čermelica^h je 30. t. m. zjutraj ob 9. uri iz dozdej neznanega vzroka nastal ogenj pri s slamo krite^m živinskem hlevu, ki je last Jakoba Dolenca iz Čermelic šte^v. 3. Ogenj bi se bil razširil gotovo čez celo vasico, broječo tri številke in gospodarska poslopja, ako ne bi bili došli iz Rakulika, sosednje vasi, ljudje in tako požrtvovalno in krepko branili, da so ogenj omejili. Ker ni bilo nobenega pripravnega orodja, da bi se bil potegnil goreči cimper raz zidu, so ga morali s pomočjo žrdi razkopati, goreče tramovje na konceh z vodo polivati, da so mogli verige za posamezne trame

zapeti in potem z verigo raz zidu potegniti. Zgorelo poslopje je bilo le 5 m oddaljeno od hiše. Pod strešjem zgorelega hleva je bil lesen skedenj za mlatev in pōd za spravljanje krme. Le-te je bilo še precej na podu in tako je bil ogenj še bolj nevaren. Zgorela je v skednju slamoreznica in nekaj drugega poljedelskega orodja, razen tega tudi dva voza, tri vinske posode, več vreč oglja, trije čebri, konjska pogrinjala in razne stvari, tako da znaša vsa škoda 2400 K. Živino in prasiče so komaj rešili iz že gorečega hleva. Oškodovanec je bil zavarovan za poslopje za 1400 K. Omenjenemu posestniku je pred 15 leti ravno ta hlev popolnoma zgorel in ker je bil ogenj ponoči, je tedaj troje živine zgorelo; predlansko leto ob košnji pa mu je zgorel en voz s senom naložen, kateri je bil h skednju zapeljan, in da ne bi bil ognja še pravočasno zapazil, bi bil gotovo tudi hlev zgorel, ker je bil voz tik pod streho zapeljan in se je že ogenj prijemal strehe.

Prvi reklamacijski dan naj si že izpišejo zapniki po večkrat imenik volilcev in takoj doženejo, kateri somišljenik manjka.

Reklamacijska doba za državnozbornsko volitev za občine okrajnega glavarstva postojnskega bo od 8. do 21. aprila, od 9. do 12. ure v dotičnih občinskih pisarnah. Naše somišljenike opozarjamo vnovič, da store svojo dolžnost in da se natančno prepričajo, če so vsi naši volilci v imeniku vpisani in če ni morda kdo od nasprotnikov vpisan, ki nima volilne pravice. Ko poteče reklamacijska doba, se ne da ničesar več popravljati. Na delo torej, kakor hitro bodo imeniki razpoloženi. — Opozorimo dalje še enkrat na to, da ima volilno pravico vsak možki, ki je do 19. svečana t. l. dovršil 24. leto. Vreklamirati pa se prezrli volilec ne more tam, ampak reklamacijo mora zanj vložiti kak že vpisani volilec istega volilnega okraja. Reklamacija mora imeti tri priloge: 1. dokaz, da je dotičnik 24 let star (krstni list), 2. dokaz državljanstva (zato zadošča vojaški list ali domovinski list), 3. dokaz enoletnega bivanja v občini (od župana).

Iz Hotedršice. V deveti številki „Domoljuba“ je namazal znani dopisun nekaj „Domoljubovih“ predalov z zelo debelimi lažmi. Pravi, da je „Notranjčeva“ trditev, da usiljujejo „Domoljuba“ kakor Jud svoje preležano blago, debela laž. Evo mu dokaz: Ali se ni večkrat na vse kriplje agitiralo zanj? Kaj bi naročili ta najobrekljivši list na Slovenskem. Za danes še zamolčimo, kako se je dala ta zapoved božja zlorabl^{jati} v politične namene. Ako pa dopisun ne bode miroval, bomo natančno poročali o tej zadevi, da izve svet, kako si pridobiva „žegnani Domoljub“ svoje naročnike. — Kdo je izposloval v Hotedršici vodovod, vpraša nevedni dopisun. Kaj še ne ve, kateri možje so bili pri nas, ki so se z vso močjo potegovali za vodovod? Ti možje so ga spravili tudi v pravi tir. Kdo ga je pa plačal? Ali so ga mogoče dr. Žitnik, dr. Krek ali pa „vsegamogočni“ dr. Žlindra. Ko bi pa klerikalna poslanca komandirala za vaš vodovod, bi ne bilo še sedaj o njem

duha ne sluha. Nehvaležnost je plačilo sveta. — Kateri poslanci so kmetu davek zvišali vpraša zopet dopisun. Kdo bode pa plačal one milijone, katere so klerikalni poslanci izposlovali za zvišanje duhovskih plač? Ali se je ta ogromna svota kar iz oblakov vsula na zemljo? Dopisun hoče sedaj, ko se bližajo volitve prati klerikalne poslance, a brez vspeha, kajti zamorec naj se pere kolikor hoče, ostane vedno črn. — „Notranjčev“ dopisnik hoče sedaj vodo kaliti, ker se bližajo volitve, pravi „D.“. Povemo mu pa v brk, da je v naši občini veliko mož, ki ne bodo volili nobenega, ki smrdi po klerikalizmu, posebno pa še ne pometača. — Dopisun je na nesramen način napadel našo občino. Trdi, da se je pred nekaj časom odprla pri nas šola barabstva. Ljudje božji, kdaj smo še slišali o tej šoli pri nas: in stem se drzne dopisun našo občino blatiti pred svetom. Ljudje so se zgražali nad tem za celo občino sramotnim člankom in pravijo, da se je ta šola ustanovila že pred par leti, takrat ko je začel dobro prihajati v našo vas učitelj obrekovanja „Domoljub“, ki sedaj vsak teden enkrat podučuje ljudstvo prepir in sovraštvo. — „Notranjec“ je velik trn v petah naših klerikalčkov. Ugonobili bi ga radi v žlički vode. Možje naročajte ga zato vedno bolj. Vsako nedeljo prinaša mnogo podučnega berila za kmeta. Dolžnost vsacega kmetovalca je, da ga pridno bere in ko ga prebere, da ga posodi še drugim. Zahtevajte ga tudi po gostilnah in prodajalnah. Kdor pa tega ne dela morda iz boječnosti ali iz kakega drugega vzroka, pljuje v lastno skledo.

Iz občine Dole nad Idrijo. V „Domoljubu“ z dne 28. marca t. l. je dopisnik iz občine Dole začel zabavljati nad našim kandidatom Grudnom. Mi se z dopisnikom ne bomo dolgo prepirali, povemo mu le, da Grudna vsak občan visoko spoštuje in če misli dopisnik, da nam bo vsilil pometača Gostinčarja in med nami zdražbo delal, mu svetujemo, naj gre raje lonce „ribat“ v Komendo, morda se mu bo to podjetje bolje posrečilo.

Dr. Šušteršič — kmečki prijatelj? Kakor znano so klerikalni poslanci skoz štiri leta ovirali delovanje deželnega zbora. Oni so bili prvi, ki so prinesli v deželno zbornico zvonce, trobente in otročje bobne. Dr. Šušteršič je bil največji bobnar in razgrajač ter je napravil deželi tekom štirih let neizmerno veliko škodo. Ta človek, ki je po vsem slovenskem svetu znan vsled svojih od žindre umazanih rok, ta hujskač, ki je napravil že toliko prepira in sovraštva med kmetskim prebivalstvom v naši deželi; ta človek, ki se bogati in živi le od zdražbe — ta človek se drzne nastopiti na notranjskih volilnih shodih kot prijatelj kmeta. Bog nas varuj takih prijateljev! Njegov nesramni nastop na shodu v Št. Petru je najboljši dokaz, kakšni so klerikalci. Oni sramote svoje poštene politične nasprotnike in jim hočejo krasti njihovo pošteno ime. Da bi to lažje dosegli, jim ni nobena laž predebela. Oni ne puste, da bi ljudstvo to storilo, kar je njegova želja; oni ne puste, da bi si ljudstvo izbralo takega poslanca, ki ne mara za medsebojne prepire in sovraštvo; oni

nečejo, da bi si ljudstvo izbralo poslanca po svoji volji iz svoje srede — klerikalci hočejo le take poslance, ki delajo med nami sovraštvo in prepire zato, da ima dr. Šušteršič vsled tega dovolj dohodkov in dobička. Tako izgledajo ti politični sleparji in še se dobi nekaj ljudi med nami Notranjci, ki ne spoznajo, kdo dela ljudstvu v korist in kdo kmeta zajeda ter mu pije kri kakor pijavka. Kmetje! pomislite dobro, dokler je še čas. Poučite vaše sosede, ki so se dali preslepiti in mislijo, da je ljubljanski advokat dr. Šušteršič res že kaj storil za kmeta in da je res prijatelj kmeta. Povejte tistim, ki še ne vedo, da je ljubljanski duhovnik Žitnik vdani podrepnik dr. Šušteršiča, in mora vse to storiti, kar mu on ukaže. Dr. Šušteršičevih podrepnikov pa naš zavedni kmet ne sme nikdar voliti, ako noče biti izdajalec kmečkih pravic.

Iz Blok nam poročajo prav čedne reči o razmerju med kaplanom Zabukovcem in alkoholom. Dobre duše ga svare, naj z alkoholom ne bo prijatelj. Neka vdova, ki je živela od miloščine, je prosila, da bi dala za mašo za pokojnega moža. Do tistega časa so bile maše po 4 K 40 v, Tomaž Zabukovec pa je zahteval 6 K. V šoli očita otrokom slabosti staršev, iz spovednice pa je zakričal, da so Bločani sami norci. Tomaž, ki je v Dragi, kjer je prej služboval, pozabil, da je slovenske matere sin, zdaj širi neresnice po „Domoljubu“. O svojem shodku 19. marca poroča, da je bilo 300 ljudi, pa je tam komaj za 30 ljudi prostora. Obžalujemo farane na Robu, ko bodo dobili takega „dušnega pastirja.“

Iz Idrije. V zadnji številki smo priobčili dopis „iz Idrije“, v katerem je bilo poleg par resnih poročil, tudi par dovtipov. Dopis je bil podpisan od oseb, ki so jim lokalne razmere do pičice znane, — vsak list mora prepustiti lokalno taktiko tamošnjemu zaupniku. Priobčili smo ga brez zlega namena. Izkazalo se pa je, da je neki neznani falot ponaredil podpise, da nas je mistificiral. Vsled tega obžalujé preklicujemo imenovani dopis.

Iz Zagorja. Kmetska stranka priredila je v mali vasi Drskovče na veliki pondeljek shod, na katerem se je zbralo okoli 70 ljudi. G. A. Domicelj je razlagal o pomenu „kmetske stranke“. Ljudstvo je z največjim zanimanjem zasledovalo govor in na koncu tega so vzkliknili: „Da, zdaj vemo, to je vse kaj drugega, kar smo preje slišali,“ in zbrali so se v posamezne gruče in živo obdelovali program. — Delajte shode povsod in pojasnite kmetskemu ljudstvu, kaj hoče kmetska stranka; le s tem se jim bodo začele odpirati oči!

V pojasnilo. Marsikateri vpraša, zakaj so klerikalni govorniki 24. marca v Št. Petru tako napadali naše ljudi in zakaj ti ne tožijo? Povedano bodi tu, da so govorniki še deželni poslanci in teh se ne more tožiti, ker mora sodišče prositi dež. zbor, da mu isti izroči dotičnega poslanca, a predno pride deželni zbor skupaj, že stvar zastara. To vejo ti obrekovalci in vsled tega obglodajo vse kar ni z njimi! Vemo pa tudi, da na-

šemu ljudstvu to ni znano, vsled česar to izkoriščajo v svoje umazane namene. Naloga vseh pristašev je, da ljudstvu to razložijo!

Narodno gospodarstvo.

Neprijetni gosti na kokoših. V suhem kotu kokošjega hleva napravimo kup pepela, kateremu primešamo žveplenega cveta. V tem kupu se kopljejo kokoši in izgube živalice, ki žive na njih. Iz istega vzroka je treba vsako leto pobeliti kokošji hlev in grede, na katerih stoje kokoši, s kropom popariti.

Za fukcije, ki krase okna, se priporoča zemlja iz štirih delov starega sprstenelega kravjeka in enega dela bolj debelega peska. Cveto sicer tudi v drugi zemlji, vendar se tako krasno ne razvijajo.

Kdor hoče imeti star zid zaraščen, naj si kupi seme japonskega hmelja. Japonski hmelj sejemo v topli gredi in presadimo koncem meseca majnika na plano. Japonski hmelj raste hitro in ima gosto listje.

Ribje meso. V primeri z mesom sesalcev in tičev se ribje meso premalo ceni. Meso vseh rib je bogato beljakovine, nekatere ribe imajo mnogo maščobe. Zaradi teh sestavin je jasno, da se vrednost ribjega mesa podcenjuje. Predsodek proti ribjemu mesu izvira iz tega, ker izgleda meso belo.

Kakšen krompir naj sadimo. Največ krompirja dobimo, če izberemo za seme srednjevelik, zdrav, nenasekan in neprerezan zrel krompir. V vsakem očesu so trije popki, glavni popek požene najprej in najmočnejše. Druga dva popka poženeta slabše. Dognali so s poskusi, da rastline izrasle iz drugih dveh popkov slabše rode kot iz prvega popka, da na krompirju zraslem iz tretjega popka dostikrat sploh sadu ni. Zato je najboljša, da krompir sploh ne kali prezgodaj. Zato naj krompir za seme ne ostane v gorki kleti, ampak ga shranjujemo v zračnem kraju, n. pr. v kašči ali na podu, kjer ne zmrzne. Dobro je tudi, če spomladi okna pri kleti nekoliko odpremo, da klet ni pregorka. Mnogi poskusi izpričajo, da zveneli krompir za 10—30% boljše rodi kot krompir, ki je kalil v kleti.

Saje kot gnojilo. Saje naj ne vržemo na kup, ampak jih lahko na drobno raztrosimo čez rastline. Saje imajo v sebi mnogo dušika in ta vpliva na rast ugodno. Paziti je le treba, da liste posameznih rastlin s sajami predebelo ne pokrijemo: preveč saj na listih deluje kot strup.

Ali je karbolinej dober za drevje? Posestnik piše. Na vrtu imam 14letno jablan, ki zaradi tega ni obilo rodila, ker je bila polna krvavih uši. Večkrat sem rane izrezal, (ali je našel črve pod skorjo, ne pove) in zamazal s kravjekom in ilovico. Vendar sem se bal, da bi mi uši uničile drevo. Zato sem predlanskim namazal drevo s karbolinejem. Vspeh je bil dovoljen. Drevo je lepše rastlo. Dokaz temu tudi to, da je skorja spodnje veje, ki je bila zaradi rane krog veje le še nekaj milimetrov široka, razširila v 1 letu za $\frac{1}{2}$ cm in

je bilo torej za sok, ki prehaja skozi skorjo v vejo že precej prostora. V septembru tega leta sem mislil: „Mladike so dovolj močne,“ in namazal sem drevo spet s karbolinejem. Tedaj pa je bilo prekmalu: Karbolinej mi je požgal mladike, ki niso letos več ozelenele.

Žico nategniti ni lahko delo. Zelo praktičen je sledeči način: Prevrniti je treba enokolnico (karjolo) in žico oviti spredaj pri kolesu krog osi. Če hočemo žico nategniti, zavrtimo kolo. Kadar je nategnena, vtaknemo v kolo les, da ga žica ne potegne nazaj. Takrat pritrdimo nategneno žico na kol.

Po svetu.

Pravda za 500 milijonov kron. Nekaj podjetnikov je vložilo tožbo proti mestu Karlove vari, oziroma proti erarju. Zahtevajo odškodnino 500 milijonov kron, ker vsled varstvenih naredb za Karlovarške vrelce, ne morejo dvigati premoga. Tožba je tako obsežna, da jo je bilo treba tiskati. Obravnava bo pri okrožni sodnji v Hebu.

Leon Taksil, ki je farbal mnogo let papeža in jezuite, je umrl. Kazal jim je — hudičev podpis in kocine iz hudičevega repa. Vse so verjeli. Nazadnje je povedal, da farba.

Tolstoj vpliva na Angležinje. Ženski spol na Angleškem se zelo zanima za velikega Rusa Tolstega. V majhnem kraju se je naselilo več gospa, ki hočejo daleč od vrvenja velikih mest v tihi samoti živeti, po Tolstovih načelih. Ob enem bodo vzgajale zaostale otroke. Zadnje leto so vzprejele 60 otrok, med njimi 32 slepcev, 11 glušcev, 11 pohabljenec in 6 duševnih slabičev. Ta zavod si je izmislila ustanoviti gospica Krailey. Da bi si pridobila denar, je prodajala v zvezi s Tolstovim prijateljem Angležem Moston Tolstovo knjigo „Vstajenje“. S pridobljenim denarjem je kupila 300 let staro hišo na kmetih. V njej žive zdaj „Tolstove sestre“ prav skromno. Zavezale so se, da ne bodo mučile ali ubile po nepotrebnem nobene žive stvari na svetu, da bodo skušale ohraniti vse, kar je lepo in koristno, da se bodo vzdržale vseh nepotrebnih troškov. Laž je prepovedana, obrekovanje tudi; v vsakem človeku morajo spoznati in spoštovati božje bitje. Posebne obleke nimajo, smejo se le skromno oblačiti. Razen broške jim ni dovoljena najmanjša dragotina.

Koliko se porabi na svetu šivank? Človek ne bi verjel, koliko tega neznatnega orodja je v svetovnem prometu. Vsak dan se porabi na svetu 200 milijonov šivank, kakor je izračunal „Kosmos“. Amerika, Anglija in Nemčija so glavne izdelovalke šivank. Do polovice 16. stoletja je Nemčija sama preskrbovala svet z različnimi iglami. Pozneje je Anglija zaslovela in prevzela glede šivank glavno ulogo na svetovnem trgu, a sedaj si je zopet Nemčija priborila zmago. Dokler je bila Anglija prva, izdelalo se je v angleških tovarnah 50 milijonov šivank na dan. Sedaj je Nem-

čija na prvem mestu, ima 70 tovarn za šivanke ter izdela 200 milijonov šivank na teden. V Ahenskem okraju predelajo na leto 700—800 tisoč kilogramov žice v 4½ milijard šivank ter izkupijo zanje 6 milijard mark.

Kmetska vstaja v Rumuniji. Vsled slabega gospodarskega položaja, visokih davkov in vstrajnega dela agitatorjev nastali so v Rumuniji kmetski nemeri. Kljub vojaške pomoči do sedaj ni bilo mogoče kmetov umiriti. Vstaja je naperjena proti židom. V Podne-Hoei so ustaši oplenili židovske prodajalne, v Botusainu so celo razrušili hiše. Glavar je moral poklicati vojake. Ker so kmetje metali kamenje, so vojaki dobili povelje streljati; 9 kmetov je bilo ranjenih, 4 mrtvi. 20. marca je 2000 ustašev korakalo proti Mihalenu, kjer so puštošili in ropali. Po vsej severni Rumuniji je izbruhnila vstaja. Čez 3000 židov je od tu zbežalo v Avstrijo. Vse graščine ob Avstrijski meji so oropane in razrušene. Boje se, da se nemiri razširijo čez mejo v Avstrijo. Kmetje oblegajo mesto Jassi, a dosedaj še niso udrli vanj. Vojaki, odposlani braniti manjše kraje, so se tudi pridružili ustašem. Povzročitelj vstaje profesor Jorga v Bukarešti, A. Zusa v Jassi in prefekt Barsesku v Botušanu so odstavljani od službe.

Minister za otroke. Na Angleškem se trudijo za postavo, s katero bodo otroci dobili svojega ministra. Edina dolžnost „ministra za otroke“ bo, se brigati za vzgojo, in za npravne in socialne razmere otrok.

Verska blaznost. V Urazu na Španskem je nastal v neki hiši požar. Ko so ljudje prihiteli na pomoč, našli so v hiši mladega moža in dve deklici, njegovi sestri; vsi trije so bili s strašnimi opeklinami pokriti. Ena izmed deklic je pojasnila slučaj tako: „Da bi dosegli večno izveličanje, sklenili smo lakote umreti. Ker se je smrt le predolgo mudila, razsekali smo pohištvo, napravili grmado, privezali se nanjo ter jo zažgali.“

Tržne cene v Ljubljani.

Semena:	
Domača detelja	od K 110.— do K 114.—
Lucerna	» » 136.— » » 142.—
Laneno seme	» » 27.— » » 29.—
Fižol:	
Rudeči ribniški	» » 22.— » » 24.—
Prepelčar	» » 18.— » » 20.—
Žito:	
Pšenica	» » 16.— » » —.—
Rèž	» » 15.— » » —.—
Ječmen	» » 15.— » » —.—
Oves	» » 17.— » » —.—
Ajda	» » 17.— » » —.—
Kože:	
Goveje z rogmi vred	» » 110.— » » 112.—
Telečje	» » 150.— » » —.—
Svinjske	» » 100.— » » —.—
Lisičje	» » 14.— » » 16.—
Kunine (belice)	» » 42.— » » 48.—
» (rumenice)	» » 55.— » » 66.—
Dihurjeve	» » 6.— » » 6-50
Vidrne	» » 24.— » » 28.—

Za 100 kilogramov.

Za par.

Za kratek čas.

Dober odgovor. Graščak: „Kdo pa je oškodoval Vaša drevesca?“ Kmet: „Vaši gospodje sinovi, ti smrkavci.“

Spoznanje. Potovalec (ki že 3 leta ni bil v tem kraju): „Rudečelasa Micika je še vedno Vaša kuharica.“ Gostilničar: „Ali ste jo že videli?“ Potovalec: „Videl je še nisem, našel sem rdeč las v juhi.“

Svojeglaven. Oče: „No, Miha, ti prihajaš peš domu? Miha: „Oh, oče, konj je silil le naprej, a jaz bi bil pa rad šel domu, on je ravnal po svoji, a jaz po svoji volji.“

Loterijske številke.

Trst, 30. marca	52	63	46	31	59
Praga, 3. aprila, ...	67	21	19	4	2

Oves semenski „Willkomm“

dobi se od 100 kg dalje po 26 kron prosto Ljubljana. Trgovci dobe znižane cene.

M. Lavrenčič, Šiška pri Ljubljani.

Kašelj. Kdor tega ne uvažuje, se pregreši na svojem lastnem telesu! **Kaiserjeve prsne karamele** s tremi jelkami. Zdravniško preizkušeno in priporočeno proti kašlju in hripavosti, kataru, zaslizenju in kataru v požiralniku. 5120 notarsko poverjenih izpričeval potrjuje, da drže kar obetajo. Zavoj 20 in 40 vinarjev. — Škatljica 80 vinarjev. —

Zalogo ima

J. Hus

Iekarnar v Vipavi.

Prsni sirup proti kašlju, hripavosti itd. steklenica 1 K 40 v.

— Čisto, belo ribje olje, — steklenica 1 K, velika 1 K 80 v.

Mazilo proti trganju in revmatizmu, steklenica 1 K.

— Mazilo proti ozebkom — 1 lonček 70 vin.

Razpošilja

Iekarna Hus v Vipavi.

BIKA

12 mesecev starega (Pincgavske pasme), 132 cm visok
proda po dogovorjeni ceni

LEONHARD DEL-LINZ.

— Razdrto. —

Posestvo v Zalogu pri Postojni

obstoječe iz hiše št. 6, vrta, njiv, travnikov in nekaj gozda proda **Anton Krajnar** v Zalogu.

Išče se

dobrega in spretnega mlekarja,

kateri je dobro izvežban v vseh mlekarskih poslih. Prednost imajo tisti prosilci, ki so zmožni mlekarstvo samostojno voditi. Naslov pove upraništvo „Notranjca“.

Kmetovalci pozor!

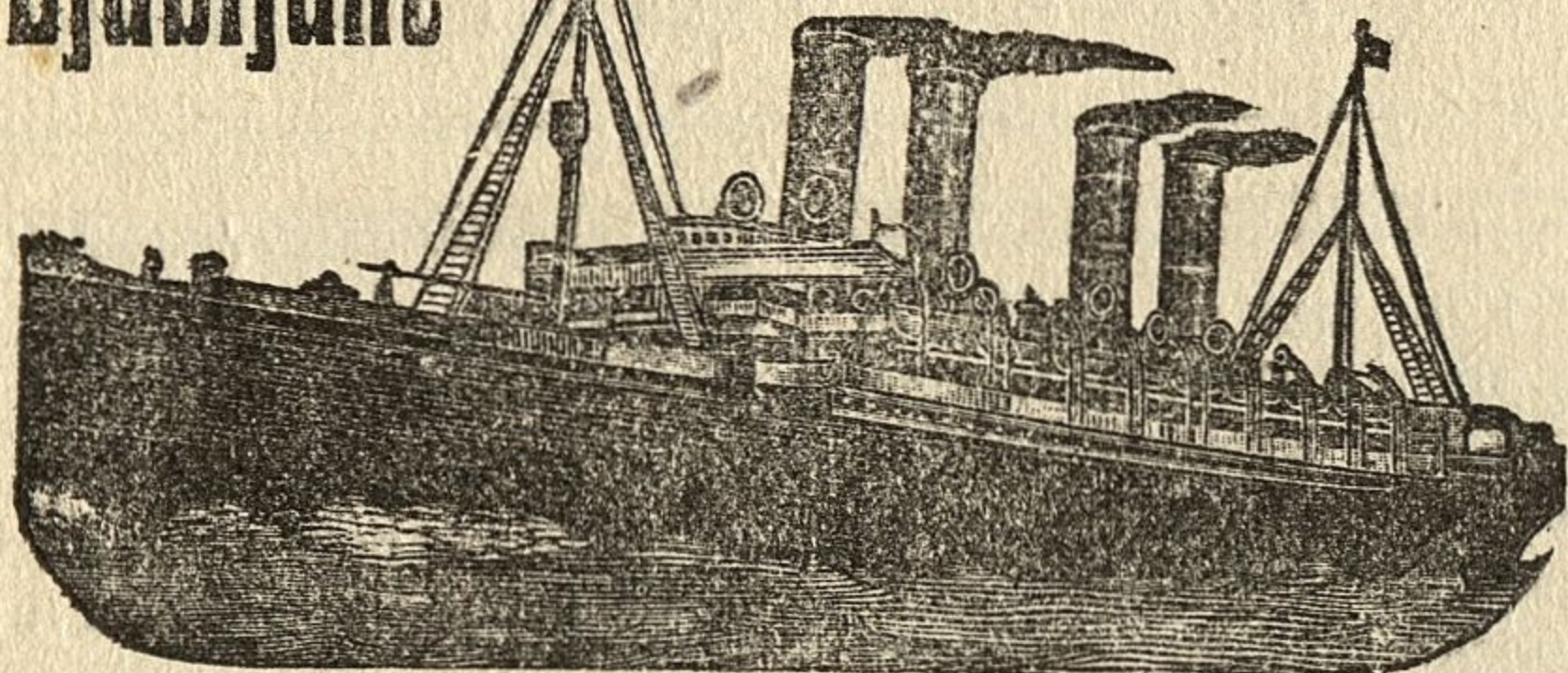
Priporočam sveža pristna poljedelska in vrtna semena za prihodnjo pomlad. Pri meni se kupi po zmernih cenah dobro kaljivo seme: domače (rdeče) detelje, lucerne (večne detelje) in raznih trav, kakor francoske, nemške in italijanske travulje, mačjega repa i. t. d.

seme izredno debele pasme

in sicer: podolgaste, rumene ekendorferske ploščate rumene oberndorferske in dolge rdeče mamut-pese. Imam v zalogi tudi seme domačega korenja, repe, zelja, ovsa, ruskega lanu ter raznovrstna vrtna in evetlična semena.

ANTON DITRICH, trgovec v Postojni.

Iz Ljubljane v New-York

vozi se **najcenejše** s prekrasno opremljenimi **ekspresnim parobrodi**, takozvanimi

cesarskimi brzoparniki

Kaiser Wilhelm II., Kronprinz Wilhelm in Kaiser Wilhem der Grosse, kateri so največji in najvarnejši na svetu.

Vožnja po morju traja samo 5 do 6 dni.

Zdatne ugodnosti dovoljujejo se večjim družbam. — Podrobna pojasnila in potrebni pouk da vsakomur nemudoma in brezplačno

EDVARD TAVČAR v Ljubljani
št. 35, Kolodvorske ulice št. 35,
nasproti stari Tišlerjevi gostilni.

Pozor!

Pozor!

Kupci in prodajalci!

V svrhu povzdige in izboljšanja dveh že običajnih semnjev

na Colu (Podvelb) pri Vipavi

in sicer na sv. Urbana dan in kvaterni četrtek v mesecu septembru vsacega leta vljudno vabi podpisano županstvo vse kupce, kakor tudi prodajalce živine in sploh trgovce na zgoraj omenjena dneva na obilen obisk.

Naša občina se nahaja ravno na razpotju ter je pričakovati najboljšega uspeha.

Županstvo na Colu,

dne 14. marca 1907.

Svetovnoznana

postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
dopoludne.

☐☐☐

Obrestuje hranilne vloge po 4½% brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po 5% in amortizaciji najmanj 1%, na osebni kredit po 6%.

☐☐☐

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.